

TRIBUNALUL ILFOV

Secția Penală

DOMNULE PREȘEDINTE,

Subsemnatul, **MAZĂRE RADU ȘTEFAN**, , aflat în stare de deținere în Penitenciarul București-Rahova, reprezentat convențional prin S.C.A. **Tuca Zbârcea și Asociații**, cu sediul în București, Șos. Nicolae Titulescu, nr. 4-8, America House, Aripa Vest, etaj 8, Sector 1, unde solicităm comunicarea tuturor actelor de procedură emise în prezenta cauză¹,

în temeiul art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, formulăm prezenta

CERERE DE CONTOPIRE A PEDEPSELOR

aplicate prin Decizia penală nr. 14 din data de 03.02.2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 Judecători pronunțată în dosarul nr. 1643/1/2020 și prin Decizia penală nr. 32/A din 07.02.2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală pronunțată în dosarul nr. 6536/2/2008, având în vedere faptul că infracțiunile pentru care s-a dispus condamnarea în cele două cauze sunt concurente.

I. ASPECTE PRELIMINARE

A. DOSARUL NR. 6536/2/2008

1. Prin Decizia penală nr. 32/A din 07.02.2019 pronunțată în dosarul nr. 6536/2/2008, Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția penală a dispus condamnarea domnului Mazăre Radu Ștefan la o pedeapsă principală rezultantă de 9 ani închisoare, sub aspectul comiterii infracțiunilor de abuz în serviciu în formă calificată și continuată și constituirea unui grup infracțional organizat, reținându-se legea nouă (Codul penal) ca lege mai favorabilă.

¹ Persoane însărcinate cu primirea corespondenței: Alina Radu, Claudia Stanciu, Cristiana Petcu.

2. Pedepsele aplicate pentru infracțiunile concurente au fost:

- (i) 7 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu în formă calificată și continuată prev. de art. 13² din Legea nr. 78/2000 rap. la art. 297 alin. (1) Cod penal și art. 5 Cod penal (faptă din anul 2007);
- (ii) 6 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat prev. de art. 367 alin. (2) Cod penal cu aplicarea art. 5 Cod penal (faptă din anul 2007).

3. În baza art. 38, 39 alin. (1) lit. b) și art. 45 alin. (2) Cod penal, instanța a dispus contopirea pedepselor stabilite în pedeapsa rezultantă de 9 ani închisoare, ca urmare a aplicării pedepsei celei mai grele de 7 ani închisoare, la care a fost adăugat un spor obligatoriu de 2 ani închisoare (1/3 din pedeapsa de 6 ani închisoare).
4. Pedeapsa rezultantă a fost stabilită potrivit regulilor concursului de infracțiuni prevăzut de legea nouă (Codul penal), apreciată ca fiind mai favorabilă.

B. DOSARUL NR. 1643/1/2020

5. Prin Decizia nr. 14 din 03.02.2022 pronunțată în dosarul nr. 1643/1/2020, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul de 5 Judecători a dispus condamnarea domnului Mazăre Radu Ștefan la o pedeapsă principală rezultantă de 5 ani închisoare, sub aspectul comiterii a două infracțiuni de luare de mită și o infracțiune de conflict de interese în formă continuată, reținându-se legea veche (Codul penal de la 1969) ca lege penală mai favorabilă.
6. Instanța a reținut că pedepsele nu vor fi orientate către maximul special. În concret, pedepsele aplicate pentru infracțiunile concurente au fost:
- (i) 5 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită prev. de art. 254 alin. (1) Cod penal de la 1969 rap. la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 5 Cod penal (faptă din anul 2009);
 - (ii) 5 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită prev. de art. 254 alin. (1) Cod penal de la 1969 rap. la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 5 Cod penal (faptă din anul 2009);
 - (iii) 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese în formă continuată prev. de art. 253¹ alin. (1) Cod penal de la 1969 cu aplicarea art. 41 alin. (2) Cod penal de la 1969 și art. 5 Cod penal (faptă din anul 2013).
7. În baza art. 33 lit. a) rap. la art. 34 lit. b) Cod penal de la 1969, instanța a dispus contopirea pedepselor stabilite și aplicarea pedepsei celei mai grele, de 5 ani închisoare.
8. Pedeapsa rezultantă a fost stabilită potrivit regulilor concursului de infracțiuni prevăzute de art. 33 lit. a) raportat la art. 34 lit. b) din Codul penal de la 1969, fără majorarea pedepselor către maximul special și fără aplicarea vreunui spor de pedeapsă.

C. CONCLUZII INTERMEDIARE

9. Domnul Mazăre Radu Ștefan a fost condamnat în două dosare distincte pentru fapte concurente, toate comise înainte de anul 2014.
10. În primul caz (dosar nr. 6536/2/2008), pedepsele au fost stabilite în temeiul legii penale noi (reținută ca fiind mai favorabilă), iar pedeapsa rezultantă a fost stabilită potrivit regulilor privind concursul de infracțiuni reglementat de Codul penal actual - pedeapsa cea mai grea și aplicarea unui spor obligatoriu de 1/3 din celelalte pedepse stabilite.
11. În cel de-al doilea caz (dosar nr. 1643/1/2020), pedepsele au fost stabilite în temeiul legii penale vechi (reținută ca fiind mai favorabilă), iar pedeapsa rezultantă a fost stabilită potrivit regulilor privind concursul de infracțiuni reglementat de Codul penal de la 1969, fără ca pedepsele să fie orientate către maximul special și fără aplicarea vreunui spor.
12. Decizia penală definitivă pronunțată în dosarul nr. 6536/2/2008 a fost dată înainte de pronunțarea deciziei penale definitive în dosarul nr. 1643/1/2020.
13. Domnul Mazăre Radu Ștefan se află, în prezent, în executarea pedepsei de 9 ani închisoare stabilite prin Decizia nr. 32/A din 07.02.2019 pronunțată în dosarul nr. 6536/2/2008.
14. În acest context, devin incidente dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. a) Cod procedură penală.

II. INSTANȚA COMPETENTĂ

15. Potrivit art. 585 alin. (2) Cod procedură penală, instanța competentă să dispună asupra modificării pedepsei este instanța de executare a ultimei hotărâri sau, în cazul în care persoana condamnată se află în stare de deținere, instanța corespunzătoare în a cărei circumscripție se află locul de deținere.
16. În speță, ultima hotărâre a fost pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul de 5 judecători (ca instanță de apel) în dosarul 1643/1/2020. Prima instanță a fost Înalta Curte de Casație și Justiție Secția Penală.
17. Potrivit art. 553 alin. (1) și (2) Cod procedură penală, hotărârea instanței penale se pune în executare de prima instanță de judecată. Hotărârile pronunțate în primă instanță de către Înalta Curte de Casație și Justiție se pun în executare, după caz, de Tribunalul București sau de tribunalul militar.
18. Întrucât locul de deținere se află în circumscripția Tribunalului Ilfov, reiese că aceasta este instanța competentă.

III. CONTOPIREA PEDEPSELOR

19. În conformitate cu dispozițiile art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală:
„Pedeapsa pronunțată poate fi modificată, dacă la punerea în executare a hotărârii sau în cursul executării pedepsei se constată, pe baza unei alte hotărâri definitive, existența vreuneia dintre următoarele situații: a) concursul de infracțiuni [...]”.

20. Procedura reglementată de dispozițiile art. 585 din Codul de procedură penală se referă la aplicarea unor dispoziții legale de drept substanțial din Codul penal privind pedeapsa, a căror aplicare nu a fost posibilă în cursul judecății, deoarece instanța care a pronunțat condamnarea definitivă nu a avut cunoștință de ele.
21. Prin Decizia nr. 29/2015² a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, s-a stabilit că:

„(...) în procedura de modificare a pedepsei prevăzută de art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală, în cadrul operațiunii de contopire a unei pedepse cu închisoarea aplicată în temeiul Codului penal anterior pentru o infracțiune săvârșită sub imperiul acestei legi cu o pedeapsă cu închisoarea aplicată în temeiul noului Cod penal pentru o infracțiune săvârșită sub Codul penal anterior, se impune determinarea legii penale mai favorabile condamnatului conform art. 5 din Codul penal”.

22. În motivare, Înalta Curte a reținut următoarele:

„Astfel, conform dispozițiilor art. 10 din Legea nr. 187/2012, tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni se aplică potrivit legii noi, atunci când cel puțin una dintre infracțiunile din structura pluralității a fost comisă sub legea nouă, chiar dacă pentru celelalte infracțiuni pedeapsa a fost stabilită potrivit legii vechi, mai favorabilă.

Dispozițiile legale enunțate, prin conținutul lor și locul unde au fost poziționate de legiuitor, în titlul I "Dispoziții privind aplicarea în timp a legii penale", cap. III "Dispoziții privind aplicarea și executarea sancțiunilor penale", au caracter de norme tranzitorii, reprezentând o reglementare cu un caracter special în raport cu prevederile art. 39-40 din noul Cod penal.

Dispozițiile art. 10 din Legea nr. 187/2012 sunt aplicabile numai în situația în care cel puțin una dintre infracțiunile concurente a fost comisă după intrarea în vigoare a noului Cod penal, când tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni va fi obligatoriu, cel prevăzut de noul Cod penal - art. 39-40, mai sever, deoarece sub imperiul acestuia s-a desăvârșit, finalizat pluralitatea infracțională.

Per a contrario, în situația în care niciuna dintre infracțiunile concurente pentru care s-au aplicat pedepse individuale prin hotărâri definitive nu a fost comisă după intrarea în vigoare a noului Cod penal, tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni va fi cel prevăzut de Codul penal anterior - care, în acest caz, este legea penală mai favorabilă condamnatului căruia i se stabilește în procedura reglementată de art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală pentru prima dată pedeapsa rezultantă.

(...)

În măsura în care aplicarea concretă a unei norme la o speță dedusă judecății, indiferent de ramura de drept căreia îi aparține, aduce o schimbare cu privire la . . . aplicarea pedepselor, aceasta va cădea sub incidența legii penale mai favorabile.

² Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 29 din 15/01/2016.

Așadar, faptul că textul legal figurează în Codul de procedură penală nu este un impediment în considerarea lui ca fiind o normă de drept penal susceptibilă de a fi aplicată retroactiv, în cazul în care este mai blândă".

În cauză, aplicarea concretă a dispozițiilor legale referitoare la concursul de infracțiuni aduce o schimbare cu privire la pedeapsa rezultantă, astfel că, având caracterul de norme de drept penal substanțial, potrivit criteriilor enunțate, devine incident principiul aplicării legii penale mai favorabile (mitior lex).

Procedura de modificare a pedepsei prevăzută în art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală privește exclusiv stabilirea pedepsei rezultante pe baza dispozițiilor referitoare la pedeapsă în situația concursului de infracțiuni.

În cadrul acestei proceduri distincte de judecarea fiecăreia dintre infracțiunile din structura pluralității, instanța aplică pentru prima dată normele de drept penal substanțial în materia concursului de infracțiuni.

Aplicând pentru prima dată normele de drept penal substanțial în cadrul unei judecăți distincte, nu există temei legal pentru a înlătura incidența principiului aplicării legii penale mai favorabile în condițiile art. 5 din noul Cod penal și nici pentru a înlocui acest principiu specific normelor de drept substanțial cu principiul imediatei aplicabilități ce caracterizează normele de drept procesual penal.

Prin determinarea legii penale mai favorabile în procedura de modificare a pedepsei prevăzute în art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală nu se nesocotește Decizia Curții Constituționale nr. 265 din 6 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 372 din 20 mai 2014, potrivit căreia dispozițiile art. 5 din noul Cod penal sunt constituționale în măsura în care nu permit combinarea prevederilor din legi succesive în stabilirea și aplicarea legii penale mai favorabile.

În cadrul judecății distincte pe care o presupune aplicarea pedepsei rezultante, instanța nu poate combina prevederile din Codul penal anterior cu prevederile din noul Cod penal, ci aplică global dispozițiile uneia dintre legile succesive care sunt mai favorabile".

23. Din motivarea acestei hotărâri reiese că instanța de contopire examinează care este legea penală mai favorabilă condamnatului doar în ceea ce privește tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni, fiind posibilă aplicarea Codului penal din 1969, chiar dacă unele din pedepse au fost aplicate în temeiul noului Cod penal pentru o infracțiune săvârșită sub Codul penal anterior³.
24. Procedura prevăzută de art. 585 Cod procedură penală reprezintă o judecată distinctă de fiecare din cauzele în care au fost aplicate pedepsele supuse contopirii.

³ Curtea de Apel Cluj - Secția penală, Decizia nr. 151 din 25.09.2018.

25. Cu alte cuvinte, instanța de contopire nu procedează la reindividualizarea pedepselor aplicate prin hotărâri penale definitive, ci compară tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni din cele două legi penale succesive și îl aplică pe cel mai favorabil condamnatului.
26. Aceasta este și situația în cauza de față.
27. Toate faptele pentru care s-a dispus condamnarea domnului Mazăre Radu Ștefan au fost comise sub imperiul legii penale vechi, însă pentru unele dintre acestea pedepsele au fost stabilite în temeiul legii penale vechi, iar pentru altele - în temeiul legii penale noi.
28. Față de aceste considerente, rezultă, în primul rând, că nu sunt aplicabile dispozițiile art. 10 din Legea nr. 187/2012, în sensul că tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni nu se aplică potrivit legii noi, întrucât niciuna dintre infracțiunile din structura pluralității nu a fost comisă sub legea nouă, independent de legea aplicată pedepselor individuale.
29. În acest context, este necesar să se stabilească legea penală mai favorabilă condamnatului în ce privește tratamentul sancționator al concursului de infracțiuni, fără însă a fi permisă combinarea prevederilor din legile succesive (*lex tertia*).
30. În primul rând, în cadrul operațiunii de contopire, toate pedepsele stabilite de către instanțele de judecată, indiferent de moment și de legea aplicabilă pedepselor, se repun în individualitatea lor, fără a putea fi repusă în discuție modalitatea de individualizare a acestora, care are autoritate de lucru judecat.
31. În cazul domnului Mazăre, pedepsele stabilite de către instanțe sunt:
- (i) În dosarul nr. 6536/2/2008:
 - 7 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de abuz în serviciu în formă calificată și continuată prev. de art. 13² din Legea nr. 78/2000 rap. la art. 297 alin. (1) Cod penal și art. 5 Cod penal (faptă din anul 2007);
 - 6 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat prev. de art. 367 alin. (2) Cod penal cu aplicarea art. 5 Cod penal (faptă din anul 2007).
 - (ii) În dosarul nr. 1643/1/2020:
 - 5 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită prev. de art. 254 alin. (1) Cod penal de la 1969 rap. la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 5 Cod penal (faptă din anul 2009);
 - 5 ani închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită prev. de art. 254 alin. (1) Cod penal de la 1969 rap. la art. 6 din Legea nr. 78/2000, cu aplicarea art. 5 Cod penal (faptă din anul 2009);
 - 1 an închisoare pentru săvârșirea infracțiunii de conflict de interese în formă continuată prev. de art. 253¹ alin. (1) Cod penal de la 1969 cu aplicarea art. 41 alin. (2) Cod penal de la 1969 și art. 5 Cod penal (faptă din anul 2013).

A. LEGEA MAI BLÂNDĂ ESTE CODUL PENAL 1969

32. Comparând legea veche și legea nouă din perspectiva tratamentului sancționator al concursului de infracțiuni, rezultă că legea mai favorabilă este legea penală veche (Codul penal de la 1969), având în vedere următoarele considerente:

33. Potrivit legii vechi (art. 34 alin. (1) lit. b) din Codul penal de la 1969):

În caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte, iar dintre acestea se aplică pedeapsa, după cum urmează: (...)

b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, care poate fi sporită până la maximul ei special, iar când acest maxim nu este îndestulător, se poate adăuga un spor de până la 5 ani;

34. Potrivit legii noi (art. 39 alin. (1) lit. b) Cod penal):

În caz de concurs de infracțiuni, se stabilește pedeapsa pentru fiecare infracțiune în parte și se aplică pedeapsa, după cum urmează: (...)

b) când s-au stabilit numai pedepse cu închisoare, se aplică pedeapsa cea mai grea, la care se adaugă un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite;

35. Reținând tratamentul sancționator prevăzut de legea penală nouă, instanța ar urma să aplice pedeapsa cea mai grea de 7 ani închisoare, la care ar trebui să adauge un spor obligatoriu de 5 ani și 8 luni (reprezentând $\frac{1}{3}$ din totalul celorlalte pedepse stabilite, i.e. 17 ani), rezultând o pedeapsă de executat de 12 ani și 8 luni închisoare.
36. În schimb, potrivit legii penale vechi, instanța ar urma să aplice doar pedeapsa cea mai grea de 7 ani închisoare, fără aplicarea vreunui spor.
37. Codul penal de la 1969 a adoptat ca tratament juridic al concursului de infracțiuni sistemul cumulului juridic. Acest sistem nu se aplică însă necondiționat și în mod absolut în toate cazurile, instanțele având posibilitatea să facă abstracție de posibilitatea adăugării unui spor și să se limiteze la aplicarea sistemului absorbției, ca tratament juridic al concursului de infracțiuni.
38. Astfel cum s-a reținut în literatura de specialitate⁴, în cazul în care sunt stabilite numai pedepse cu închisoarea, pentru întregul concurs instanța aplică pedeapsa cea mai grea dintre pedepsele stabilite pentru infracțiunile concurente. Pedeapsa cea mai grea este, deci, pedeapsa care absoarbe toate celelalte pedepse stabilite pentru infracțiunile concurente. În ipoteza în care instanța socotește suficientă pentru pedepsirea concursului de infracțiuni pedeapsa cea mai grea, tratamentul juridic al concursului de infracțiuni se face potrivit sistemului absorbției. Sporul special are natura unei componente complementare facultative și poate fi aplicat doar dacă instanța apreciază că este necesar pentru sancționarea întregului concurs de infracțiuni.

⁴ V. Dongoroz, Explicațiile teoretice al Codului penal român, pag. 242.

B. TEZA PRINCIPALĂ - NELEGALITATEA APLICĂRII SPORULUI FACULTATIV PENTRU CONCURSUL DE INFRAȚIUNI

39. De vreme ce sporul de pedeapsă reprezintă o sancțiune complementară în cazul concursului de infracțiuni, este necesar ca premisa stabilirii unui astfel de spor să fie legalitatea pedepselor stabilite pentru celelalte infracțiuni.

40. În speță, pentru toate faptele pentru care domnul Mazăre Radu Ștefan a fost condamnat a intervenit, înainte de pronunțarea deciziilor definitive de condamnare, prescripția răspunderii penale, așa încât persoanei condamnate nu i se poate adăuga un spor de pedeapsă menit să sancționeze fapte care nu mai puteau și nu pot fi sancționate.

41. Concret, la data de 25.06.2018 a fost publicată Decizia nr. 297/2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal. Prin această decizie, Curtea Constituțională a stabilit următoarele:

„Admite excepția de neconstituționalitate (...) și constată că soluția legislativă care prevede întreruperea cursului termenului prescripției răspunderii penale prin îndeplinirea 'oricărui act de procedură în cauză', din cuprinsul dispozițiilor art. 155 alin. (1) din Codul penal, este neconstituțională”.

42. Prin urmare, după publicarea deciziei, art. 155 alin. (1) Cod penal a dobândit următoarea formă care, așa cum se poate observa, era incompletă și lipsită de vreun sens sau efecte juridice:

„(1) Cursul termenului prescripției răspunderii penale se întrerupe prin îndeplinirea.”

43. Cu toate acestea, după publicarea Deciziei nr. 297/2018, instanțele judecătorești (în majoritate) s-au substituit legiuitorului și au pus ele însele în acord art. 155 alin. (1) Cod penal, considerând că, în ciuda pasivității legiuitorului, textul ar fi în continuare aplicabil și ar avea următoarea formă, prin raportare la soluția legislativă prevăzută de art. 123 alin. (1) din Codul penal anterior: *„Cursul termenului prescripției (...) se întrerupe prin îndeplinirea oricărui act care, potrivit legii, trebuie comunicat învinutului sau inculpatului în desfășurarea procesului penal”.*

44. Referindu-se în mod direct la interpretarea de mai sus, Curtea Constituțională a invalidat-o într-o manieră explicită, statuând următoarele prin Decizia nr. 358/2022:

„68. În continuare, Curtea constată că, în paragraful 34 al Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 a evidențiat faptul că soluția legislativă din Codul penal din 1969 îndeplinea exigențele de claritate și previzibilitate, întrucât prevedea întreruperea cursului prescripției răspunderii penale doar prin îndeplinirea unui act care, potrivit legii, trebuia comunicat, în cauza în care persoana vizată avea calitatea de învinuit sau inculpat. Curtea observă însă că indicarea soluției legislative din actul normativ anterior a avut rol orientativ și, în niciun caz nu i se poate atribui o natură absolută, în sensul obligării

adoptării de către legiuitor a unei norme identice cu cea conținută de Codul penal din 1969. (...)

70. (...) Curtea constată că, în paragraful 34 al Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018, a evidențiat reperatele comportamentului constituțional pe care legiuitorul, iar nu organele judiciare, avea obligația să și-l însușească, acesta, în temeiul art. 147 din Constituție, fiind obligat să intervină legislativ și să stabilească clar și previzibil cazurile de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale.

71. (...) Totodată, Curtea a statuat că a permite celui care interpretează și aplică legea penală, în absența unei norme exprese, să stabilească el însuși regula după care urmează să rezolve un caz, luând ca model o altă soluție pronunțată într-un alt cadru reglementat, reprezintă o aplicare prin analogie a legii penale. Or, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții Constituționale, art.7 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 23 alin. (12) din Legea fundamentală, care consacră principiul legalității incriminării și pedepsei (nullum crimen, nulla poena sine lege), pe lângă interzicerea, în mod special, a extinderii conținutului infracțiunilor existente asupra unor fapte care, anterior, nu constituiau infracțiuni, prevăd și principiul potrivit căruia legea penală nu trebuie interpretată și aplicată extensiv în defavoarea acuzatului, de exemplu, prin analogie.

72. Așa fiind, Curtea constată că ansamblul normativ în vigoare nu oferă toate elementele legislative necesare aplicării previzibile a normei sancționate prin Decizia nr. 297 din 26 aprilie 2018. Astfel, deși Curtea Constituțională a făcut trimitere la vechea reglementare, evidențiind reperatele unui comportament constituțional pe care legiuitorul avea obligația să și-l însușească, aplicând cele statuate de Curte, acest fapt nu poate fi interpretat ca o permisiune acordată de către instanța de contencios constituțional organelor judiciare de a stabili ele însele cazurile de întrerupere a prescripției răspunderii penale.

73. În consecință, Curtea constată că, în condițiile stabilirii naturii juridice a Deciziei nr. 297 din 26 aprilie 2018 ca decizie simplă/extremă, în absența intervenției active a legiuitorului, obligatorie potrivit art. 147 din Constituție, pe perioada cuprinsă între data publicării respectivei decizii și până la intrarea în vigoare a unui act normativ care să clarifice norma, prin reglementarea expresă a cazurilor apte să întrerupă cursul termenului prescripției răspunderii penale, fondul activ al legislației nu conține vreun caz care să permită întreruperea cursului prescripției răspunderii penale."

45. În final, prin Decizia nr. 67 din 25 octombrie 2022, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a stabilit că:

1. Normele referitoare la întreruperea cursului prescripției sunt norme de drept penal material (substanțial) supuse din perspectiva aplicării lor în timp principiului activității legii

penale prevăzut de art. 3 din Codul penal, cu excepția dispozițiilor mai favorabile, potrivit principiului mitior lex prevăzut de art. 15 alin. (2) din Constituție și art. 5 din Codul penal.

2. Instanța care soluționează contestația în anulare, întemeiată pe efectele deciziilor Curții Constituționale nr. 297/26.04.2018 și nr. 358/26.05.2022, nu poate reanaliza prescripția răspunderii penale, în cazul în care instanța de apel a dezbătut și a analizat incidența acestei cauze de încetare a procesului penal în cursul procesului anterior acestei din urmă decizii.

46. Altfel spus, în speță, la momentul pronunțării deciziilor prin care au fost stabilite pedepsele a căror contopire o solicităm, termenele generale de prescripție prevăzute de lege pentru toate faptele pentru care s-a dispus condamnarea erau împlinite, având în vedere că legea penală mai favorabilă intervenită de la data săvârșirii faptelor și până la data judecării definitive a cauzei era, în aceste condiții, legea nouă.
47. Referitor la data consumării / epuizării infracțiunilor pentru care domnul Mazăre Radu Ștefan a fost judecat în dosarul nr. 1643/1/2020 (două infracțiuni de luare de mită și o infracțiune de conflict de interese) aceasta s-a reținut ca fiind anul 2009 (în cazul ambelor infracțiuni de luare de mită), respectiv luna decembrie 2013 (în cazul infracțiunii de conflict de interese).
48. În ce privește pedeapsa prevăzută de lege, aceasta era pentru (i) infracțiunea de luare de mită - închisoarea de la 3 ani la 10 ani și pentru infracțiunea de folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane (anterior, conflict de interese) - închisoarea de la 1 la 5 ani.
49. În ce privește termenele generale de prescripție, conform art. 154 alin. (1) Cod penal, acestea sunt (i) 8 ani, pentru infracțiunea de luare de mită și (ii) 5 ani, pentru infracțiunea de folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane (anterior, conflict de interese);
50. În consecință, în speță, termenele generale de prescripție s-au împlinit (i) cel mai târziu în anul 2017, pentru infracțiunile de luare de mită și (ii) cel mai târziu în luna decembrie 2018, pentru infracțiunea de folosirea funcției pentru favorizarea unor persoane (anterior, conflict de interese);
51. În ce privește dosarul nr. 6536/2/2008, data consumării/epuizării infracțiunilor pentru care s-a dispus condamnarea (abuz în serviciu și constituirea unui grup infracțional organizat) s-a reținut ca fiind aprilie 2007.
52. În ce privește pedepsele prevăzute de lege, acestea erau închisoare de la 4 ani la 14 ani pentru abuz în serviciu și închisoarea de la 3 la 10 ani pentru constituirea unui grup infracțional organizat.
53. În ce privește termene generale de prescripție, acestea erau, conform art. 154 alin. (1) Cod penal, de 10 ani pentru infracțiunea de abuz în serviciu și de 8 ani pentru infracțiunea de constituirea a unui grup infracțional organizat.

54. În acest dosar, cursul prescripției a fost suspendat pe o perioadă de cel mult 1 an și 4 luni și 25 zile de la momentul sesizării Curții Constituționale de către instanța de fond (Curtea de Apel București) până la momentul publicării deciziei CCR nr. 1611/20.12.2011.
55. Astfel, termenele generale de prescripție s-au împlinit cel mai târziu în luna septembrie 2018 în cazul infracțiunii de abuz în serviciu și cel mai târziu în luna septembrie 2016 în cazul infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat.
56. Prescripția este intim legată de conceptul de responsabilitate penală, care implică necesitatea existenței unei legi substanțiale care să permită persoanei să prevadă consecințele acțiunilor sale, precum și aplicabilitatea deplină a principiului legalității incriminării și a sancțiunilor (*nullum crimen, nulla poena sine lege*). Legiuitorul român a considerat că trecerea timpului produce efecte de drept penal substanțial fie asupra răspunderii penale (prescripția răspunderii penale), fie asupra executării pedepsei (prescripția executării pedepsei), care relevă inutilitatea exercitării de către stat a funcției represive consecutiv comiterii unei infracțiuni, făcând astfel să înceteze raportul penal de conflict⁵.
57. Or, în speță, în aplicarea tratamentului sancționator al concursului de infracțiuni, instanța de contopire nu poate face abstracție de faptul că înăsprirea pedepsei celei mai grele ar avea rolul de responsabilizare penală și de sancționare complementară a pluralității de infracțiuni, care însă nu este posibilă de vreme ce pentru faptele concurente celei pentru care s-a stabilit pedeapsa cea mai grea nu mai putea și nu mai poate fi atrasă răspunderea penală.
58. Cu alte cuvinte, în contextul în care adăugarea unui spor de pedeapsă este facultativă, nu este posibilă și legală sporirea pedepsei celei mai grele pentru a reflecta sancționarea celorlalte infracțiuni pentru care, însă, nici nu putea fi atrasă răspunderea penală - situație care nu este protejată de principul protecției securității juridice.
59. A admite teza contrară ar însemna că, deși este clar că răspunderea penală pentru faptele ce intră în concurs nu mai putea fi antrenată, deci nu se impunea sancționarea, instanța de contopire ar putea considera că este necesară sancționarea suplimentară a acestora - ceea ce este inadmisibil și echivalează cu încălcarea principiului legalității pedepselor și aplicarea unui spor de pedeapsă care, în realitate, ar reflecta un cumul juridic al unor pedepse nelegale stabilite pentru fapte prescrise.
60. Pe de altă parte, inadmisibilitatea unei căi extraordinare de atac - contestația în anulare - datorată faptului că o analiză, chiar eronată, a prescripției răspunderii penale împiedică desființarea hotărârilor de condamnare, nu echivalează cu legalitatea pedepselor aplicate și în legătură cu care urmează a se dispune contopirea.
61. Dimpotrivă, atât considerentele Deciziei nr. 67/25 octombrie 2022 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală, cât și deciziile pronunțate în cadrul contestațiilor în anulare promovate de domnul Mazăre Radu Ștefan confoirmă și consolidează teza erorii judiciare în care s-au aflat instanțele de apel atunci

⁵ Curtea de Apel Oradea, Secția penală, Decizia penală nr. 350/A/2022.

când, cu depășirea atribuțiilor puterii judecătorești, au adăugat la lege, stabilind existența unor cazuri de întrerupere a cursului prescripției, deși astfel de cazuri nu au făcut parte din fondul legislativ național în perioada cuprinsă între cele două decizii CCR referite.

62. Conform Deciziei nr. 67/25 octombrie 2022 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unei chestiuni de drept în materie penală:

„Având în vedere jurisprudența Curții Constituționale precitată, se reține că aprecierea eronată a instanțelor de judecată asupra incidenței unei cauze de încetare a procesului penal, inclusiv prescripția răspunderii penale, constituie o eroare de judecată, respectiv „o greșeală de drept, ce implică reevaluarea fondului hotărârii judecătorești astfel pronunțate”. În schimb, „omisiunea instanței de a se pronunța cu privire la incidența unei cauze de încetare a procesului penal reprezintă o eroare de procedură, în acest caz instanța neanalizând aspectele ce ar putea determina o soluție de încetare a procesului penal” (Decizia Curții Constituționale nr. 453/2020, paragrafele 29 și 30).

Așadar, în ipoteza în care persoana condamnată a invocat în fața instanței incidența dispozițiilor referitoare la prescripția răspunderii penale, iar instanța de apel a examinat această chestiune, invocarea aceleiași cauze de încetare a procesului penal pe calea contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală echivalează cu o critică a raționamentului judiciar al instanței cu prilejul soluționării apelului și ar determina o reevaluare a fondului cauzei. În această situație, s-ar transforma calea de atac extraordinară a contestației în anulare din una de anulare și retractare în una de reformare, lărgind nepermis sfera controlului judiciar, contrar voinței legiuitorului astfel cum a statuat instanța de contencios constituțional.

În schimb, în ipoteza în care instanța de apel a omis să se pronunțe asupra incidenței dispozițiilor referitoare la prescripția răspunderii penale invocate de către persoana condamnată ori dacă acestea nu au fost invocate și nici examinate din oficiu, omisiunea instanței va constitui o eroare de procedură care va putea fi invocată prin intermediul contestației în anulare întemeiate pe dispozițiile art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală.

Referitor la interpretarea eronată de către organele judiciare a naturii Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, chestiune constatată prin Decizia nr. 358/2022 a instanței de contencios constituțional care a reținut că prima a avut natura unei decizii simple/extreme și că aceasta nu putea fi interpretată ca o permisiune acordată de către instanța de contencios constituțional organelor judiciare de a stabili ele însele cazurile de întrerupere a prescripției răspunderii penale, se rețin următoarele:

Prin Decizia nr. 358/2022, Curtea Constituțională a reținut că „lipsa de intervenție a legiuitorului în cazul pronunțării unor decizii de admitere (indiferent de tipologia acestora) și implicațiile acestei pasivități, îndeosebi în materie penală, au determinat nașterea unei practici judiciare ce tinde la adoptarea unei soluții de suplinire a competențelor legiuitorului, prin identificarea ansamblului legislativ și aplicarea

acestuia, de multe ori prin analogie, la cazul dat. Astfel, încercarea organelor judiciare, justificată de neîndeplinirea de către legiuitor a obligației constituționale prevăzute de art. 147 alin. (1) și (4) din Constituție, de a da un efect normei în forma rămasă după pronunțarea deciziei Curții Constituționale duce de multe ori la o aplicare neunitară a acestei norme” (paragraful 53) și „identificarea cazurilor de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale a rămas o operațiune realizată de către organul judiciar, ajungându-se la o nouă situație lipsită de claritate și previzibilitate, situație ce a determinat inclusiv aplicarea diferită la situații similare a dispozițiilor criticate (fapt confirmat prin constatarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a existenței unei practici neunitare). Astfel, lipsa de intervenție a legiuitorului a determinat în sarcina organului judiciar necesitatea de a se substitui acestuia prin conturarea cadrului normativ aplicabil în situația întreruperii cursului prescripției răspunderii penale și, implicit, aplicarea legii penale prin analogie” (paragraful 71).

În acest context, în cazul în care instanța de apel a examinat incidența dispozițiilor referitoare la prescripția răspunderii penale, se impune punerea în balanță a principiilor autorității de lucru judecat și securității raporturilor juridice în ceea ce privește hotărârile judecătorești rămase definitive ulterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 și până la publicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022 cu existența unei practici judiciare generalizate referitoare la modalitatea în care a fost examinată instituția întreruperii cursului prescripției răspunderii penale prin prisma efectelor primei decizii a instanței de contencios constituțional. Acest test de echilibru va fi incident exclusiv în ceea ce privește hotărârile rămase definitive ulterior publicării Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018, întrucât, din perspectiva producerii ex nunc a efectelor deciziilor instanței de contencios constituțional, numai acestea au avut aptitudinea de a fi constituit cauze pendinte la acel moment. Raporturile juridice soluționate definitiv anterior publicării deciziei menționate constituiau *facta praeterita* din perspectiva efectelor Deciziei nr. 297/2018 și nu pot, prin intermediul unei contestații în anulare, să fie transformate în cauze pendinte în raport cu aceasta.

Deși, așa cum s-a arătat ulterior prin Decizia Curții Constituționale nr. 358/2022, practica judiciară generalizată a fost una eronată și a condus la aplicarea de către organele judiciare a legii penale prin analogie, această situație constituie o chestiune de drept, o eroare de judecată, iar nu una de procedură, întrucât vizează chiar fondul cauzei, respectiv regimul răspunderii penale. Faptul că eroarea cu privire la natura Deciziei Curții Constituționale nr. 297/2018 a avut un caracter generalizat la nivelul practicii judiciare nu conduce la concluzia existenței unei erori de procedură, ci, dimpotrivă, subliniază faptul că a fost rezultatul raționamentului judiciar dezvoltat de instanțele investite cu judecarea cauzelor respective. Similar, intervenirea Deciziei Curții Constituționale nr. 358/2022 prin care a fost relevată eroarea de interpretare a naturii Deciziei nr. 297/2018 nu are semnificația unei cauze de schimbare a caracterului de eroare de judecată a instanțelor judecătorești.” (subl. ns.)

63. Ambele decizii definitive de condamnare sunt rezultatul unor greșeli de drept, erori de judecată în privința prescripției răspunderii penale.
64. Conform Deciziei penale nr. 14 pronunțată la data de 03.02.2022 de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul de 5 Judecători în dosarul nr. 1643/1/2020 (pag. 327-328), instanța de apel a răspuns apărărilor privind intervenția cauzei de încetare a procesului penal reglementată de art. 16 lit. f) Cod procedură penală, apreciind că aceasta nu a intervenit întrucât „*din considerentele deciziei menționate anterior (n.n. cu referire la Decizia C.C.R nr. 297/2018) se desprinde concluzia că, în interpretarea art. 155 alin. 1 din Codul penal, cauza de întrerupere a cursului prescripției răspunderii penale constând în îndeplinirea unor acte de procedură își produce efectele numai în cazul actelor de procedură care, potrivit legii, trebuie comunicate suspectului sau inculpatului*”.
65. În ce privește Decizia penală nr. 32/A pronunțată la data de 07.02.2019 de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul de 5 Judecători în dosarul nr. 6536/2/2008 (pag. 167, 171 - 172), instanța de apel a răspuns apărărilor privind intervenția cauzei de încetare a procesului penal reglementată de art. 16 lit. f) Cod procedură penală, apreciind că aceasta nu a intervenit întrucât „*considerentele deciziei (n.n. CCR) privesc în ansamblul lor, conduc la concluzia că aceasta este, în realitate, una interpretativă*”
66. În acest context, este de necontestat că toate pedepsele ce urmează a fi contopite sunt rezultatul unei erori de judecată rezultată din aplicarea greșită a legii, chestiune ce reprezintă o premisă a prezentei cereri, statuată la cel mai înalt nivel al sistemului judiciar din România.
67. Ceea ce rămâne de analizat este în ce măsură în prezent, într-o procedură de drept comun, operațiunea de contopire a acestor pedepse poate sau nu să permită aplicarea unui spor de pedeapsă.
68. Răspunsul nu poate fi decât negativ, întrucât un spor de pedeapsă reprezintă o pedeapsă, respectiv o câtimă de pedeapsă alăturată celei mai mari dintre pedepse pentru a reflecta și stabili *pedeapsa rezultantă*, urmare a unui proces de individualizare a pedepsei ca urmare a unui concurs de infracțiuni.
69. Natura juridică a sporului de pedeapsă urmează natura pedepsei. Diferența între situația pedepselor aplicate ca rezultat al unei erori judiciare, ce, însă, nu pot fi desființate în temeiul principiului securității juridice, și situația sporului de pedeapsă posibil de aplicat în procedura contopirii este aceea că sistemul absorbției prevede un spor facultativ, iar acest caracter presupune o aplicabilitate care depinde de aprecierea instanței specifică mecanismului individualizării pedepsei ulterior condamnării.
70. Astfel cum s-a precizat în doctrină referitor la interpretarea dispozițiilor legale privind contopirea din vechiul Cod penal, „*textul deosebește, așadar, operația de stabilire a pedepsei, de aceea a aplicării pedepsei ce urmează a fi executată și care reprezintă sancțiunea pentru toate infracțiunile aflate în concurs. Instanța este obligată să stabilească, pentru fiecare infracțiune, pedeapsa ce se cuvine, făcând abstracție de celelalte infracțiuni concurente. Numai după ce au fost stabilite pedepsele pentru infracțiune în parte, instanța procedează la*

ultima operație de individualizare a pedepsei, adică la aplicarea pedepsei comune pentru toate infracțiunile aflate în concurs.”⁶ (subl. ns)

71. Or, o pedeapsă nelegală, dar stabilită cu autoritate de lucru judecat, nu poate fi sporită legal, sporul nefiind justificat de securitatea juridică.
72. Faptul ca persoana condamnată nu a fost deja eliberată din detenție este cauzat doar de lipsa unui remediu legal, situație asupra căreia CCR s-a aplecat, recomandând legiuitorului schimbarea/completarea legislației în vigoare pentru a îndrepta aceasta anomalie:

„18. Având în vedere diferențele dintre calea extraordinară de atac a contestației în anulare și cea a recursului în casație, Curtea a reținut că o asemenea eroare juridică (constând în faptul că instanța s-a pronunțat greșit cu privire la lipsa incidenței unei cauze de încetare a procesului penal) ar putea fi îndreptată, eventual, pe calea recursului în casație, aceasta fiind calea de atac reglementată de legiuitor în scopul îndreptării erorilor de drept comise cu prilejul judecării apelului. Spre deosebire de aceasta, incidența unei cauze de încetare a procesului penal asupra căreia instanța de apel a omis să se pronunțe va fi invocată pe calea contestației în anulare, care are ca scop îndreptarea unor erori de procedură care nu au putut fi înlăturate pe calea apelului.

19. Curtea a observat însă că ipoteza invocată de autoarea excepției de neconstituționalitate nu se regăsește, în prezent, printre cazurile în care poate fi invocat recursul în casație, întrucât art. 438 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură penală vizează, în mod expres, doar ipoteza dispunerii în mod greșit a încetării procesului penal, nu și soluția simetrică a greșitei nedispunerii a încetării procesului penal. În aceste condiții, Curtea a reținut că reglementarea acestei din urmă soluții ar putea constitui obiectul unei viitoare intervenții legislative a Parlamentului asupra prevederilor art. 438 din Codul de procedură penală sau ar putea face obiectul unei viitoare analize de constituționalitate a dispozițiilor legale anterior menționate.”⁷

73. În asemenea împrejurări, instanța investită cu soluționarea cererii de contopire are obligația de a se conforma principiului legalității pedepselor și de a realiza ea însăși un remediu, măcar parțial, dacă unul total nu s-a putut realiza din lipsa unei legislații adecvate. Adăugarea unui spor de pedeapsă ar însemna realizarea unei erori bazată pe o alta eroare, în loc de remediu.

⁶ V. Dongoroz, Explicațiile teoretice al Codului penal român, pag. 241.

⁷ DECIZIA Curții Constituționale a României nr. 120 din 15 martie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 426 lit. b) din Codul de procedură penală, în interpretarea dată prin Decizia nr. 10 din 29 martie 2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală publicată în MONITORUL OFICIAL nr. 715 din 15 iulie 2022

Pentru toate aceste considerente, solicităm admiterea cererii de contopire a pedepselor aplicate prin Decizia penală nr. 14 din data de 03.02.2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 Judecători pronunțată în dosarul nr. 1643/1/2020 și prin Decizia penală nr. 32/A din 07.02.2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală pronunțată în dosarul nr. 6536/2/2008, în sensul aplicării, în baza art. 34 alin. (1) lit. b) Cod penal de la 1969, a pedepsei celei mai grele de 7 ani închisoare, fără aplicarea vreunui spor de pedeapsă.

În drept: art. 585 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură penală.

În dovedire, solicit atașarea dosarului nr. 1643/1/2020 și a dosarului nr. 6536/2/2008.

Atașez prezentei cereri Decizia penală nr. 14 din data de 03.02.2022 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul de 5 Judecători pronunțată în dosarul nr. 1643/1/2020 și prin Decizia penală nr. 32/A din 07.02.2019 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală pronunțată în dosarul nr. 6536/2/2008.

MAZĂRE RADU ȘTEFAN

Prin S.C.A. Țuca Zbârcea și Asociații

